

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
КОНСТИТУЦИОНЕН СЪД

РЕШЕНИЕ №12

София, 1 ноември 1994 г.

(обн. ДВ, бр. 95 от 18 ноември 1994 г.)

Конституционният съд в състав:

Председател: Асен Манов

Членове: Младен Данаилов	Димитър Гочев
Милчо Костов	Иван Григоров
Цанко Хаджистойчев	Пенчо Пенев
Станислав Димитров	Тодор Тодоров
Николай Павлов	Георги Марков

при участието на секретар-протоколчика Галина Добрева разгледа в закрито заседание на 1 ноември 1994 г. конституционно дело № 12 от 1994 г., докладвано от съдията Николай Павлов.

Производството е образувано по искане на главния прокурор на Република България.

Иска се на основание чл. 149, ал. 1, т. 2 от Конституцията Конституционният съд да се произнесе по конституционността на приетата със Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход редакция на чл. 13, ал. 6, т. 3 във връзка с чл. 13, ал. 5 и 12 (ДВ, бр. 38

от 1994 г.). Твърди се, че посочените разпоредби противоречат както помежду си, така и на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

С определение от 20.IX.1994 г. Конституционният съд е допуснал за разглеждане искането на главния прокурор за обявяване противоконституционност на чл. 13, ал. 6, т. 3 и ал. 5 и 12 от Закона за данък върху общия доход и е конституирал като заинтересувани страни Председателството на Народното събрание, Министерския съвет, министъра на финансите, Върховния съд и Съюза за стопанска инициатива на гражданите.

В дадения от Конституционния съд срок по делото е постъпило писмо на главния прокурор, в което е заявил, че "допълнителни съображения, освен изложените в предложението, няма да навежда". Освен това са постъпили становища на министъра на финансите, на председателя на Върховния съд и на Съюза за стопанска инициатива на гражданите.

Министърът на финансите е застъпил позицията, че действащият фискален режим не противоречи на цитирания конституционен текст, тъй като претенциите не са конкретни и адресни. За да защити тезата си е навел съображението, че това е необходимо съдействие за решаване на глобални макроикономически задачи - финансиране на бюджетни дефицити и насърчаване на приватизацията на държавния сектор в икономиката. В заключение е изтъкнал, че оспорваният чл. 13, ал. 6, т. 3 от Закона за данък върху общия доход напълно съответства на чл. 60, ал. 2 от Конституцията, който изрично предвижда възможност за законодателя да въвежда данъчни облекчения.

В становището на председателя на Върховния съд се поддържа, че макар чрез данъчната си политика държавата да може да предприема мерки за подобряване положението на държавните предприятия, то се нарушава принципът за равноправното данъчно третиране на всички видове и форми на облагаеми имуществва, които при условията на пазарна икономика са

равнопоставени. Като заключение се поддържа, че не е допустимо с данъчен закон да се създава привилегировано положение в стопанския живот на общинските и държавните предприятия.

Що се отнася до втората част на предложението, счита се, че то не е противоконституционно и следва да бъде отклонено, тъй като е налице различен данъчен режим по отношение на данъчните субекти по чл. 13, ал. 5 от Закона за данък върху общия доход - едноличните търговци, и по чл. 13, ал. 12 от цитирания закон - лица, които реализират доходи от работа без трудово правоотношение, от упражняване на свободна професия и от доходи от отдаване на движимо или недвижимо имущество под наем. Твърди се, че се касае до две самостоятелни групи субекти на данъчни задължения и поотделно в тях данъкоплатците са поставени при равноправни условия.

В мотивите към предложението на Съюза за стопанска инициатива на гражданите изрично се отбелязва, че с атакуваните норми се стимулират данъкоплатците да инвестират в акциите на държавните и общинските предприятия и да кредитират държавния бюджет, докато от друга страна се създават значителни законови затруднения за търговските дружества с частен капитал. По-нататък това обстоятелство се изтъква като абсурд, тъй като обществото очаква от законодателя точно обратното, а именно - създаването на стимул за развитие на частната предприемаческа дейност. В заключение се отбелязва, че Законът за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход е норма с рестриктивен характер по отношение на частния капитал. С данъчния закон се създава привилегировано положение в стопанския живот на общинските и държавните предприятия. Извън горното се поддържа, че разпоредбата на § 22 от Закона за изменение и допълнение на Закона за данък върху общия доход предвижда, че § 7 и 8 от закона се прилагат за доходи, реализирани след 1.1.1994 г., което е в

противоречие с чл. 14, ал. 1 от Закона за нормативните актове и Указ № 883 за прилагане на Закона за нормативните актове (ДВ, бр. 39 от 1974 г.).

Конституционният съд, като взе предвид направените доводи, приема за установено следното:

Твърди се в искането, че посочените изменения в закона създават неравноправно третиране на отделните данъчни субекти. Следователно се поставя въпросът не само за анализ на разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията, но и за осмисляне на разпоредбите на чл. 6, ал. 2 от същата.

Поначало привилегиите са нарушение на принципа на равноправието. В определени случаи обаче привилегиите, които Конституцията допуска, са обществено необходими и следователно оправдани. В този смисъл е и разпоредбата на чл. 60, ал. 2. Те се създават за преодоляване на съществуващото неравноправие с цел да се постигне желаното постулирано равноправие (виж решение на Конституционния съд по конституционно дело № 14 от 1992 г.). В становището на Съюза за стопанска инициатива на гражданите изрично се отбелязва, че не се оспорва "запазеното данъчно облекчение относно инвестицията в държавни и общински фирми, а ликвидирането на данъчните облекчения за инвестиране в стопански дружества". Конституционният съд намира, че законовото третиране не е различно, защото са налице два самостоятелни режима на данъчно облекчение. Принципът на равноправие пред закона би бил нарушен само ако вътре в отделните режими за данъчно третиране на правните субекти съществуват законни привилегии. Конституцията в чл. 60, ал. 2 дава възможност на законодателния орган единствено чрез закон да установява облекчения и утежнения съобразно доходи и имущество. Следователно очакванията на обществото законодателят да създаде стимули за развитие на стопанската предприемаческа дейност са проблем на законодателната власт, която може да приеме и мерки, които са рестриктивни, както в случая. В изпълнение на своите правомощия Народното събрание се е ръководило

от принципите за целесъобразност и законова защита на обществения интерес в рамките на своите конституционни правомощия при определяне на данъците. Конституцията повелява това да стане единствено чрез закон, което условие е изпълнено. В случая Търговският закон третира различните физически и юридически лица като търговци и лица, които нямат това качество. Така че няма правно основан данъчен закон да ги третира еднакво по отношение определянето на данъчните задължения и предвиждане на данъчни преференции. Със съществуващия различен данъчен режим за едноличните търговци и на лицата, които са изрично изключени от това понятие, не се нарушава разпоредбата на чл. 19, ал. 2 от Конституцията.

Ето защо Конституционният съд счита, че е въпрос на законодателна воля отделните групи данъчни субекти да бъдат различно третирани, доколкото това се извършва единствено и само чрез закон. В случая е налице противоречие между отделните текстове от закона, който въвежда различни режими за данъчно облагане, но не и противоречие между разпоредби на Конституцията и закона.

С новото изменение на Закона за данък върху общия доход е преодоляно възникналото стълкновение по отношение действието на закона във времето. Предлаганата нова редакция в измененията на Закона за данък върху общия доход от 11.X.1994 г. е съобразила закона с Конституцията и Закона за нормативните актове. Така че оплакването за действие на закона с обратна сила е необосновано.

По изложените съображения Конституционният съд намира, че не е нарушен чл. 19, ал. 2 от Конституцията, защото съгласно чл. 60, ал. 2 от същата определянето на данъчните облекчения и утежнения е предоставено на преценката на Народното събрание. Ето защо Конституционният съд

РЕШИ:

Отхвърля искането на главния прокурор за обявяване на противоконституционността на чл. 13, ал. 6, т. 3 и ал. 5 и 12 от Закона за данък върху общия доход (ДВ, бр. 38 от 1994 г.).

Председател: Асен Манов